

Warszawa, dnia 20 sierpnia 2012 r.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Sz. P. Bogdan Zdrojewski

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

Znak: DWIM/1188/12/MD

Związek Polskich Artystów Fotografików (ZPAF) uprzejmie udziela informacji zgodnie z pismem z dnia 6 lipca 2012 r., znak: DWIM/1188/12/MD.

1. Jakie kwoty w latach 2006 – 2012 zostały wypłacone podmiotom uprawnionym z tytułu *droit de suite*?

ZPAF w ramach organizowanych pod swoim patronatem aukcji lub licytacji utworów fotograficznych dokonywał wyłącznie sprzedaży utworów na rzecz pierwotnie uprawnionych twórców, zatem obowiązek wypłaty wynagrodzenia w przypadku zawodowej odsprzedaży utworów o którym mowa w art. 19 i nast. PrAut. nie powstawał.

2. Czy Państwa zdaniem, definicja „zawodowej odsprzedaży”, zawarta w art. 19² ust. 2 pr. aut. jest precyzyjnie sformułowana? Uprzejmie prosimy o wskazanie, jakiego typu wątpliwości mają Państwo w związku z powyższą definicją.

Zdaniem ZPAF, definicja zawarta w art. 19² ust. 2 PrAut. powinna być tak zmodyfikowana aby obejmowała zawodową odsprzedaż dokonywaną także za pośrednictwem internetowych portali i serwisów aukcyjnych, które zawodowo zajmują się pośrednictwem handlowym (np. typu Allegro) w odsprzedaży dzieł sztuki.

Obecnie portale i serwisy internetowe umożliwiają osobom zajmującym się zawodowo handlem dziełami sztuki odsprzedaż dzieł z pominięciem opłat z tytułu *droit de suite*.

Z uwagi na dominującą rolę Internetu, w tym rosnącą w nieograniczony sposób sprzedaż online, Internet będzie stanowić istotną część rynku obrotu dziełami sztuki a zatem ustawowa zmiana w tym zakresie wydaje się w pełni uzasadniona.

Dodatkowo należy wskazać, iż art. 19² ust. 1 PrAut. zawiera zbyt wąską definicję „odsprzedaży”, albowiem wskazuje błędnie, iż jest to wyłącznie każda sprzedaż następująca po pierwszym rozporządzeniu egzemplarzem utworu **przez twórcę**.

Zdaniem ZPAF, prawo do wynagrodzenia na rzecz uprawnionego z tytułu *droit de suite* powinno powstawać w każdym przypadku, po uzyskaniu prawa własności **przez następcę prawnego twórcy, w tym także na rzecz spadkobierców twórcy, bez względu na to czy twórca dokonał uprzednio pierwszego rozporządzenia utworem**.

3. Ustawodawca polski, w nowelizacji pr. aut. w 2006 roku zrezygnował z przymusowego pośrednictwa organizacji zarządzającej prawami autorskimi w realizacji *droit de suite*.

Czy Państwa zdaniem obowiązek pośrednictwa powinien zostać przywrócony? Jeśli tak, prosimy o wskazanie podmiotu/podmiotów, które mogłyby odpowiadać za pobieranie, zarządzanie i podział środków artystom.

Zdaniem ZPAF obowiązek pośrednictwa organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi (ozz) powinien zostać przywrócony.

Wyłącznie obowiązkowe pośrednictwo ozz pozwoli na efektywny zarząd prawami uprawnionych z tytułu *droit de suite* i dochodzenie roszczeń, w tym wynagrodzenia na rzecz uprawnionych.

Pobór oraz wypłata wynagrodzenia z tytułu zawodowej odsprzedaży dzieł sztuki powinna odbywać się **za pośrednictwem właściwej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi**. Właściwymi organizacjami zbiorowego zarządzania są te organizacje, które zgodnie z udzielonymi jej przez Ministra Kultury i Sztuki i Dziedzictwa Narodowego zezwoleniami, zbiorowo zarządzają prawami autorskimi do utworów fotograficznych, utworów plastycznych, rękopisów utworów literackich i muzycznych.

ZPAF jest właściwą organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi do utworów fotograficznych oraz utworów plastycznych w zakresie rzeźby.

ZPAF prowadzi efektywny zbiorowy zarząd prawami autorskimi zgodnie z udzielonym jej zezwoleniem na zbiorowe zarządzanie oraz w oparciu o obowiązujący statut ZPAF.

ZPAF jest gotów do podjęcia się zbiorowego zarządzania prawami autorskimi do utworów fotograficznych oraz utworów plastycznych z tytułu poboru i wypłaty wynagrodzeń z tytułu *droit de suite*. ZPAF posiada niezbędny system operacyjny umożliwiający obsługę poboru i wypłaty wynagrodzeń z tego tytułu oraz niezbędny aparat administracyjny.

4. Czy kwota minimalna, określona w art. 19 ust. 2 pr. aut., w wysokości 100 euro, jest właściwa z punktu widzenia realizacji *droit de suite*? Jeśli Państwa zdaniem kwota minimalna powinna być wyższa, uprzejmie prosimy o wskazanie jej wysokości wraz z uzasadnieniem.

Kwota minimalna nie powinna być mniejsza niż 100 euro.

Obrot dziełami sztuki w Polsce w szczególności drobnymi utworami fotograficznymi zaczyna się średnio od kwot 100 euro, zatem kwota minimalna nie powinna być także większa niż 100 euro.

5. Czy z Państwa doświadczenia wynika, iż jest realizowany obowiązek prowadzenia dokumentacji niezbędnej do określenia należnego wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży oryginalnego egzemplarza? Jeśli istnieją trudności związane z realizacją tego obowiązku, uprzejmie prosimy o wskazanie, czego one dotyczą.

ZPAF dotychczas nie pobierał opłat z tytułu *droit de suite* zatem nie prowadził dokumentacji niezbędnej do określenia należnego wynagrodzenia z tytułu zawodowej odsprzedaży dzieł sztuki.

ZPAF prowadzi stosowną dokumentację, w tym rejestr twórców i utworów, którymi zbiorowo zarządza w celu sprawowania zbiorowego zarządzania na polach eksploatacji zgodnie z udzielonymi ZPAF zezwoleniem.

Z doświadczenia ZPAF, w szczególności twórców zrzeszonych w ZPAF wynika, iż rynek handlu dziełami sztuki nie jest w żaden sposób kontrolowany, w szczególności nie jest realizowany obowiązek prowadzenia dokumentacji niezbędnej do określenia wynagrodzeń z art. 19 i nast. PrAut. ani obowiązek wypłat należnych wynagrodzeń z tego tytułu.

Nabywca egzemplarza dzieła sztuki nie ma świadomości prawnej oraz istnienia ustawowo zagwarantowanego twórcy wynagrodzenia z tytułu *droit de suite*.

Twórcy zaś nie są w stanie samodzielnie kontrolować zawodowej odsprzedaży ich dzieł sztuki.

Zdaniem twórców, z powodu braku aparatu zbiorowo zarządzającego prawami twórców z tytułu *droit de suite*, prawo to nie jest przestrzegane, zaś twórcy pozbawiani są należnego im wynagrodzenia.

Zdaniem ZPAF wyłącznie organizacja działająca zbiorowo na rzecz środowiska twórczego może być gwarantem skutecznego wykonywania prawa z tytułu *droit de suite* na rzecz poszczególnych uprawnionych.

Obowiązkowe pośrednictwo właściwej ozz w wypłacie wynagrodzeń zgodnie z art. 19 i nast. PrAut. umożliwiłoby organizacji stworzenie aparatu kontrolującego cały rynek obrotu dziełami sztuki.

Wprowadzenie obowiązkowego pośrednictwa właściwej ozz umożliwiło tej organizacji dostęp do danych i dokumentacji niezbędnej do określenia należnego wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży dzieł na rzecz poszczególnych uprawnionych, w tym umożliwiłoby ozz prowadzenie właściwych rejestrów dzieł będących w obrocie, identyfikacji podmiotów uprawnionych a przede wszystkim ustalenie i dochodzenie wynagrodzeń należnych uprawnionym z tytułu *droit de suite*.

6. W Sprawozdaniu z realizacji Dyrektywy *droit de suite*, Komisja Europejska wskazuje, iż koszty administrowania prawem szacuje się na kwotę do 50 euro za transakcję. Uprzejmie prosimy o przekazanie informacji, jakie są średnie koszty administrowania prawem do wynagrodzenia w Polsce?

Administrowanie prawem *droit de suite* wykonywane tradycyjnymi metodami bezpośrednio przez sprzedającego, w szczególności poprzez angażowanie dużych nakładów w żmudne poszukiwania autorów czy spadkobierców jest bardzo kosztowne.

Obecne koszty inkasa zbiorowego zarządu prawami autorskimi na polach eksploatacji zgodnie z udzielonym ZPAF zezwoleniem wynoszą od 10- do 30% wynagrodzeń należnych twórcom.

7. Jakie „dobre praktyki” należałoby rozważyć w celu usprawnienia realizowania prawa z tytułu odsprzedaży i usprawnienia zarządzania kosztami administracyjnymi przez podmioty zobowiązane do wypłaty wynagrodzenia twórcom lub ich spadkobiercom?

Zdaniem ZPAF należałoby wprowadzić następujące „dobre praktyki” usprawniające realizowanie prawa z tytułu zawodowej odsprzedaży dzieł sztuki i usprawnienia zarządzania prawami z tytułu *droit de suite*:

1. Obowiązkowe zgłaszanie (rejestracja) dzieł sztuki będących w zawodowym obrocie właściwym ozz w celu uzyskania certyfikatu autentyczności dzieła, informacji o autorze, utworze, ilości istniejących kopii, ich numeracji, dat powstania, osiągniętych uprzednio cen za dzieło. Informacje te pozwolą również ustalić i w konsekwencji zapobiec kradzieżom dzieł sztuki.
2. Obowiązkowe zgłaszanie ozz transakcji w ramach zawodowej odsprzedaży poszczególnych dzieł oraz udzielanie informacji o uzyskanych cenach z odsprzedaży dzieł.
3. Obowiązkowe pośrednictwo właściwej ozz w przekazywaniu uprawnionym należnego wynagrodzenia z tytułu *droit de suite*.

8. Jakie Państwa zdaniem powinny być wprowadzone sankcje w przypadku niewywiązanie się sprzedawcy z obowiązku zapłaty wynagrodzenia z tytułu *droit de suite*?

Zdaniem ZPAF wprowadzenie przymusowego poboru i wypłaty za pośrednictwem właściwej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi wynagrodzeń z tytułu *droit de suite* umożliwiłoby organizacji korzystanie ze środków prawnych zagwarantowanych jej w oparciu o obowiązującą ustawę o prawie autorskim i prawach pokrewnych, w tym w szczególności dochodzenie informacji i ochrony na podstawie art. 105 PrAut w zw. z art. 79 PrAut oraz w oparciu o odpowiednie przepisy karne.

Kontrola zawodowej odsprzedaży dzieł sztuki przez organizacje zrzeszające konkretne środowiska twórcze będzie wystarczającym systemem nadzoru nad działalnością domów aukcyjnych, zawodowych pośredników, galerii, komisów i innych podmiotów zawodowo trudniących się odsprzedażą dzieł.

Stały nadzór ozz nad podmiotami trudniącymi się zawodową odsprzedażą dzieł sztuki z pewnością może zapobiec nadużyciom praw autorskich w szczególności z tytułu *droit de suite* oraz zapewni twórcom i nabywcą dzieł bezpieczeństwo obrotu dziełami sztuki.

9. Czy mają Państwo inne uwagi dotyczące realizacji *droit de suite* w Polsce, których nie dotyczy żadne z dotychczasowych pytań kwestionariusza?

Nie.

vice prezes ZG ZPAF
dyr Biura Praw Autorskich ZPAF
Andrzej Łojko